

NÅR HISTORIEN IKKE STEMMER- KAN SKADEN VÆRE PÅFØRT?

TOMAS SØRBØ

OVERLEGE, BARNE- OG UNGDOMSKLINIKKEN
HAUKELAND UNIVERSITETSSJUKEHUS

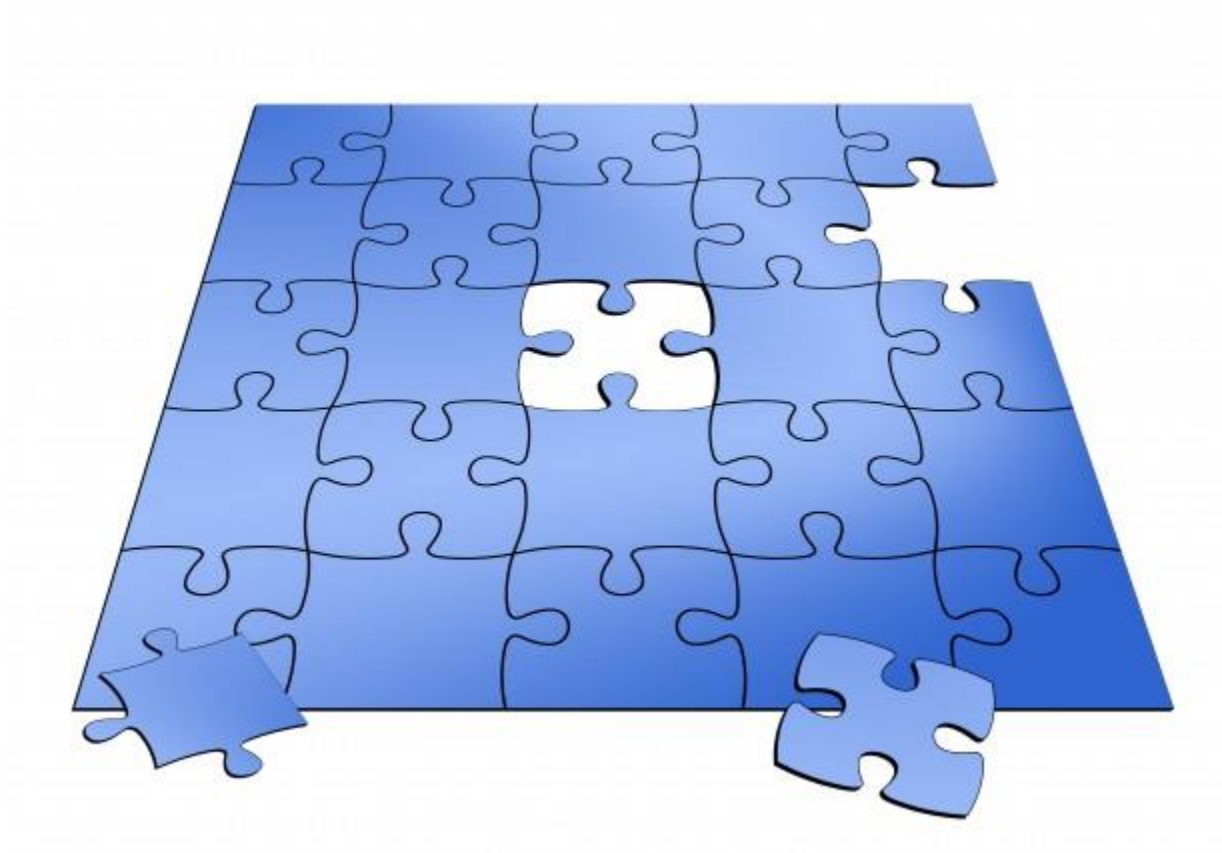
**Kristoffer 8 år ble mishandlet og drept av stefar.
Han er ikke den eneste som dør.**

Hvorfor skal helsepersonell vite om barnemishandling?

- Barnemishandling er vanlig forekommende i samfunnet
- Helsepersonell som møter barn vil jevnlig treffe barn som er utsatt for mishandling, og foreldre som har blitt utsatt for mishandling
- Barnemishandling er vanlig årsak til sykkelighet og tapte leveår
- Barn som krever mye omsorg er i risiko for barnemishandling
  - Spebarn
  - Småbarn
  - Kronisk syke
  - Barn med funksjonshemminger

Kjenne vår rolle

Hva gjør vi?

Anamnese

Klinisk undersøkelse

Supplerende undersøkelser

Dokumentasjon

Vurdere barnets sikkerhet

- Innleggelse?
- Barnevern? Politi?

Husk søsken!

Vurdering:

Lite barn, immobilt

Ingen opplysninger om traume- “spontant oppstått”

Opplysninger om at det har vært flere merker

Et eldre søsken hjemme

Differensialdiagnoser:

Blødningsutredning

Osteogenesis imperfekta

Metabolske sykdommer

Radiologisk: Rtg totalskjelett, CT caput

Medfødt?

Hemangiom? Mongolske flekker

Barnemishandling forekommer hyppig, og er ikke en utelukkelsesdiagnose

Vår vurdering

- Normalvariasjoner
- Sykdom
- Påført skade

- Normal omsorg for barn
  - Normal adferd hos barn

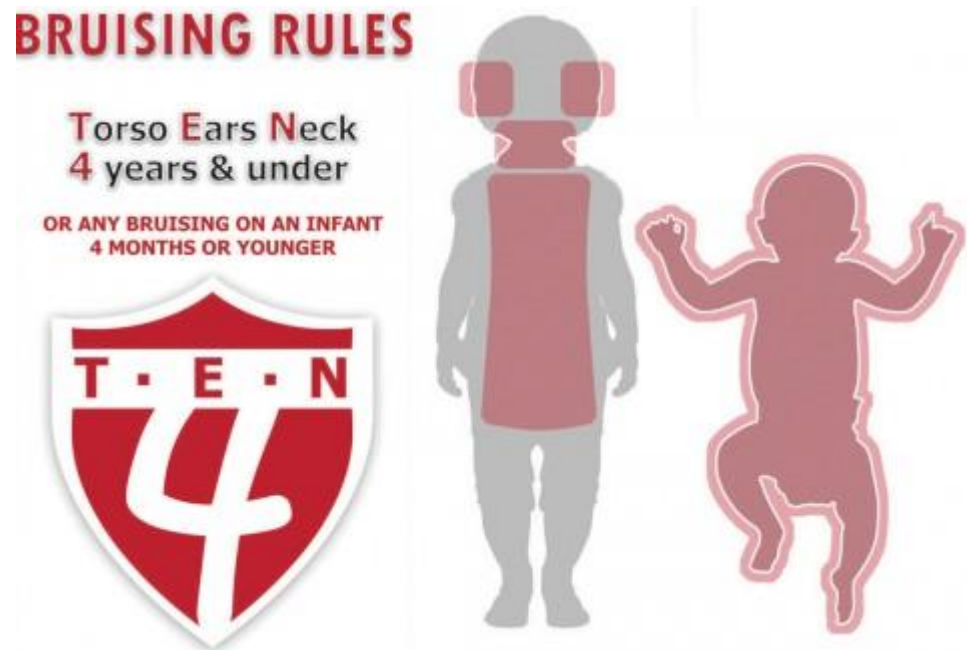
Helsepersonelloven Kap 8 § 40 krav til innhold i journalen. Utdrag.

- Relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, samt de opplysninger som er nødvendige for å oppfylle meldeplikt eller opplysningsplikt fastsatt i lov eller i medhold av lov.
- Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.

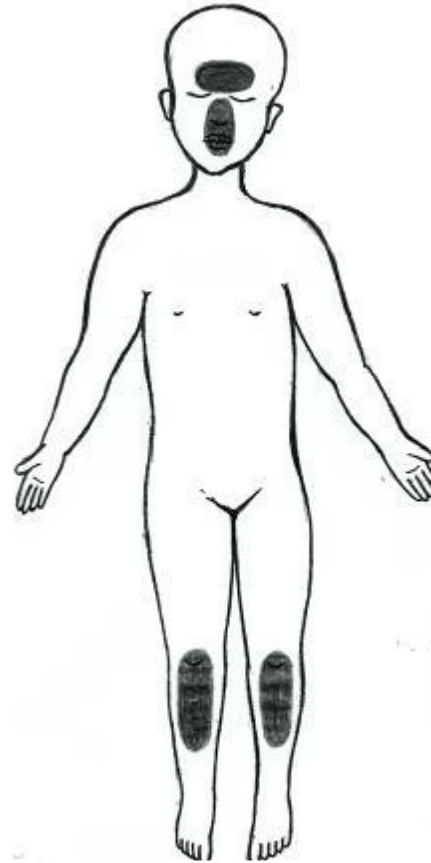
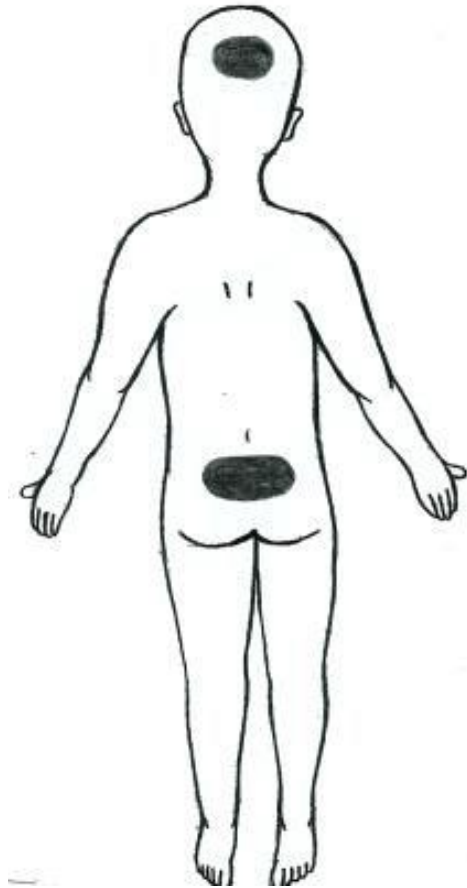

Blåmerker

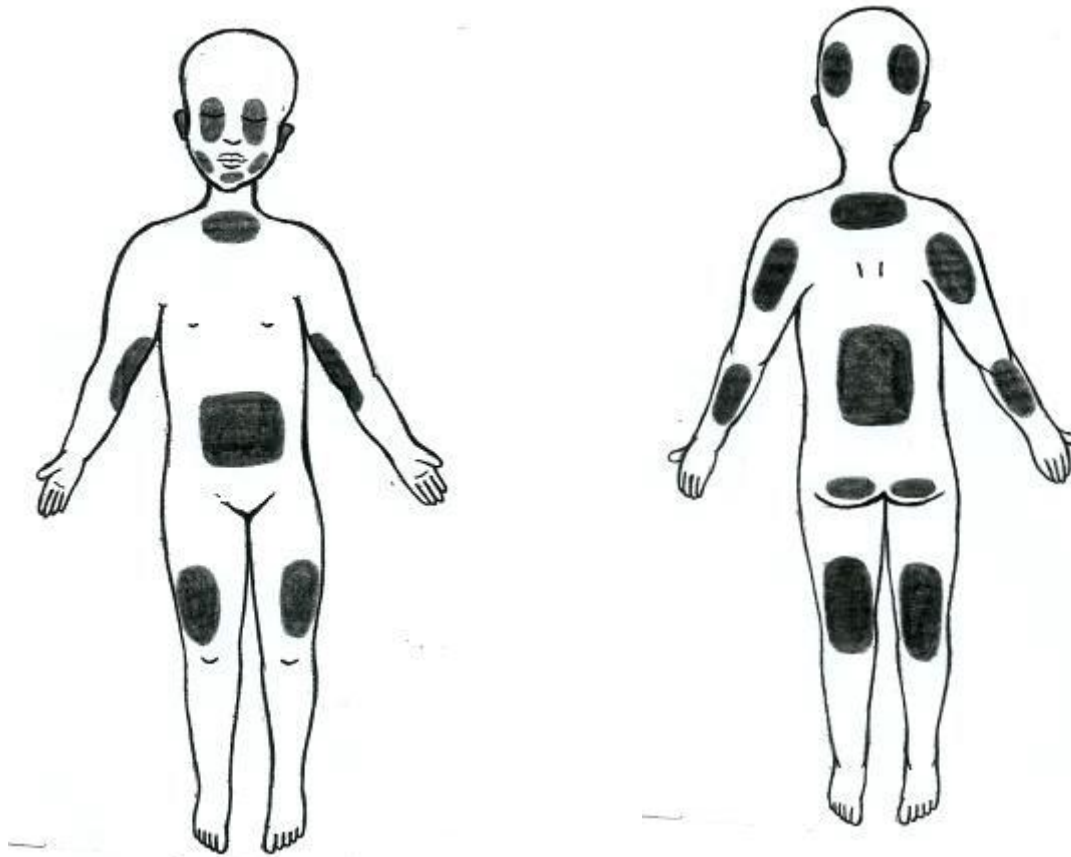
- Alder og utvikling
- Lokalisasjon og utbredelse
- Form

Vanlig lokalisasjon for blåmerker

Blåmerker ved mishandling

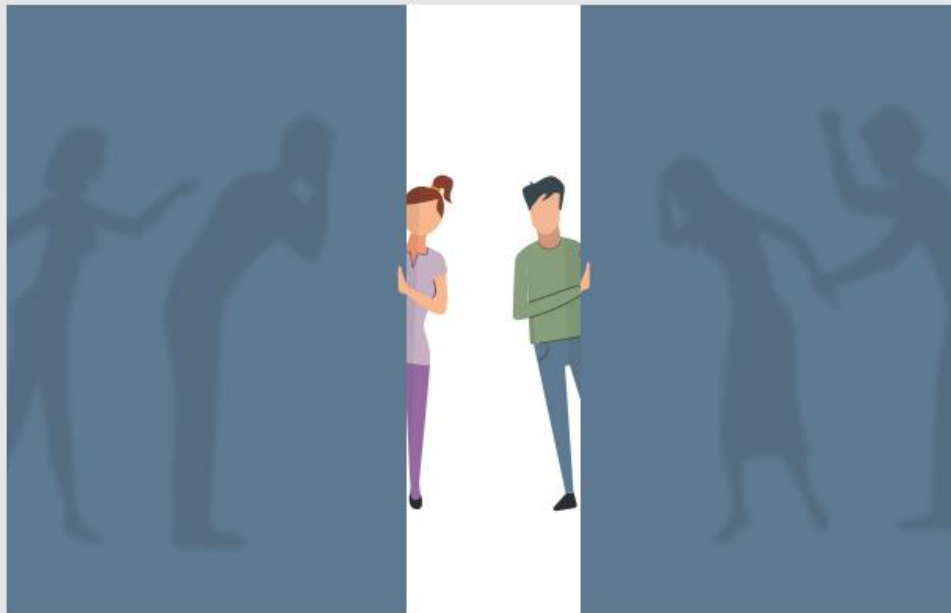

Congenital dermal melanocytosis

Multiple gray-blue patches on the back and buttocks of an infant.

Courtesy of the Yale Dermatology Residents' Slide Collection. UpToDate®

Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten

En nasjonal undersøkelse
av ungdom i alderen 12 til 16 år

Gertrud Sofie Hafstad og Else-Marie Augusti (red.)

- Tverrsnittsundersøkelse av norsk ungdom i alderen 12 til 16 år.
- Deltakere ble rekruttert på skolen, og undersøkelsen ble gjennomført i skoletiden.
- Det var 9 240 ungdommer som takket ja til å være med i undersøkelsen.

- 1 av 20 har opplevd alvorlig fysisk vold som å bli sparket, slått med en hard gjenstand eller banket opp.
- 1 av 5 har opplevd mindre alvorlig fysisk vold i oppveksten, som for eksempel lugging, klyping, eller klaps med flat hånd.

- Omkring 1 av 5 har opplevd psykisk vold fra foreldre. Flere jenter enn gutter hadde opplevd psykisk vold.
- 18 % opplevd at mor har vært utsatt for minst én form for fysisk eller psykisk vold, mens 14 % har opplevd at far har vært utsatt for dette.
- 7 % har sett en voksen hjemme slå søsken

Seksuelle overgrep

- 1 av 20 har opplevd seksuelle overgrep fra en voksen. Utøver var i all hovedsak voksne utenfor hjemmet, selv om omtrent 1 av 4 av dem som har opplevd overgrep oppga en forelder (som oftest far) som utøver av overgrepet.
- De fleste første seksuelle overgrepene i ungdomstiden
- I overkant av 1 av 5 har opplevd en eller flere seksuelle krenkelser fra jevnaldrende, og langt flere jenter enn gutter har vært utsatt
- Utøver er oftest en i ungdommens bekjentskapskrets, og i 2 av 3 tilfeller er en gutt utøver av krenkelsene.
- 10 % har sendt nakenbilder av seg selv over nett, mens 3 % har opplevd å få spredt nakenbilde av seg selv på nett eller sosiale medier.

- Resultatene viser tydelig at vold og overgrep i løpet av oppveksten er forbundet med psykiske og somatiske helseplager allerede i tidlig ungdomsalder.
- Det samme gjelder nedsatt livskvalitet, søvnvansker og økt skolefravær. Desto flere ulike voldshendelser ungdommen har opplevd i løpet av oppveksten, jo mer betydelige er vanskene de rapporterte på undersøkelsestidspunktet.

- Over 50 % av ungdommene som har vært utsatt for fysisk vold i hjemmet har ikke fortalt noen om dette.
- Kun 1 av 5 av ungdom utsatt for vold og overgrep forteller at de har vært i kontakt med hjelpeapparatet (lege, psykolog, rådgiver, helsesykepleier) i forbindelse med erfaringer med vold og/eller overgrep.

Kasuistikk 2

14 år gammel jente

Henvist øye pga subconjutivale blødninger, hodepine, nedsatt visus. Lysskyhet

Tidligere frisk

Våknet opp med dette

Oppstod i helgen, foreldre har ikke ytterligere opplysninger

Opplysninger om kontakt med BUP

Subconjunctival hemorrhage

Extravasated blood in the inferior conjunctiva.

Reproduced with permission from: Trobe JD, Hackel RE. Field Guide to the Eyes. Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia 2002. Copyright © 2002 Lippincott Williams & Wilkins. www.lww.com.

UpToDate®

Klinisk undersøkelse

Merker etter selvsykning
Ingen andre tegn på skade

Øyelegetilsyn

MR caput

Spinalpunksjon

Mange tenker, ingen sier det høyt.....

Samtale med barn og ungdom

Rolle som helsepersonell

- Autoriteten,hjelperen

Skap rom for samtale

Kast ut foreldre

Vær forberedt

Ikke gå rundt grøten – kom til saken

Åpne spørsmål

Gode og vonde hemmeligheter

Det finnes forskjellige hemmeligheter. Noen er gode og noen er vonde. En god hemmelighet er en hemmelighet som gjør deg glad. Det kan være at du skal overraske en venn med noe hyggelig. Derfor holder du det hemmelig.

En vond hemmelighet kan være en hemmelighet du ikke tør fortelle til noen andre, og den vonde hemmeligheten kan gjøre deg trist eller redd. Alle vonde hemmeligheter skal du fortelle til en voksen person som du stoler på.

Vår oppgave

- Tenke oss om: kan det være mishandling
- Tenk sikkerhet for barnet/ungdommen
- Vurderinger i fellesskap
- Snakke med barnet/ungdommen
- Dokumenter